

Vizuális kultúra

Vizuális kultúra tantárgy óraszámai témakörönként

Évfolyam	5.	6.	7.	8.
Kifejezés, képzőművészet	11	14	12	10
Vizuális kommunikáció	13	10	13	7
Tárgy és környezetkultúra	12	12	9	10
Média és mozgóképkultúra	-	-	2	9
Éves óraszám összesen	36	36	36	36

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban csak a legfontosabb tartalmakat biztosítják a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

Célok és feladatok

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. Fontos mindemellett a térbeliség és a térbeli helyzetek tudatosítása, hiszen a képszerű megismerés mellett továbbra is meghatározó a téritárgyi világban történő tájékozódás minősége. Az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelőségek megtapasztalása teszi lehetővé, hogy a gyerekek képesek legyenek az épített környezettel egészségesen együtt élni, annak kevésbé kiszolgáltatottá válni, így egy „környezettudatos” életformát elfogadni és gyakorolni. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása,

mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást. Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadása mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együttes értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa már ebben az iskolaszakaszban is a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy az 1–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszámkeretein belül kell végrehajtani. Az óraszámegosztást az adott iskolaszakaszban, az 1–2. és 3–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik. Az élményfeldolgozás folyamatában a médiából származó élményekhez kapcsolódó érzések és gondolatok formát kapnak, így lehetővé válik az élményre való reflexió. A médiaélmény a feldolgozás eredményeként médiatapasztalattá válhat. A folyamatban szerepet játszik a fantáziavilág, a személyes adottságok, az egyéni élethelyzet és az addig összegyűjtött tapasztalatok, ismeretek. Az élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiók készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez. A gyerekek a médiumok elemi kifejezőeszközeinek megfigyelésén keresztül ismerkedni kezdenek a médiumok nyelvével. A különböző médiaszövegek értelmezését, nyelvi működésének tudatosítását, mások értelmezésének sajátjal való összevetését célzó gyakorlatok hozzájárulnak az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez. Az élményfeldolgozás mellett megjelenik a saját és a nagyobbaknál a szűkebb környezet médiahasználati szokásainak feltérképezése, tudatosítása, amely a médiahasználat és az egyéb szabadidős tevékenységek közötti egészséges arány kialakításán keresztül része a testi-lelki egészségre nevelésnek. A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethasználatban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság, illetve azok a gyakorlatok, amelyek az információk keresését, összegyűjtését és feldolgozását, az információ megbízhatóságának vizsgálatát célozzák. Az ismeretanyag a gyerekek mindennapi médiaélményeire épít, azokból vett példák alapján beszél a média kifejezőeszközeiről, társadalmi funkcióiról, működésmódjáról. A tanulási folyamat szabad beszélgetés, vita, személyes vélemény megfogalmazásán keresztül zajlik, aktív alkotó tevékenységre, kooperatív technikákra épül, amely során kiemelt figyelmet kap az empátia és a kompromisszumkészség, ezáltal fejlődik az állampolgári kompetencia.

5–6. évfolyam

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Megalitikus építészet (pl. Stonehenge), őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. Fáraó vadászatán – thébai falfestmény), az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Erekteion; Pantheon), ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum), görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor), korakeresztény és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia), népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglalás kori öltözet), román kori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátság templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-

kastély), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

5. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet			Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.			
A tematikai egység céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag-összök
A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus,	Látvány, modell utáni rajzolás. Síkjellegű és plasztikus formák formai sajátosságainak megfigyelése, legfontosabb jegyek kiemelésével leírása és bemutatása különböző eszközökkel (pl. formakarakter visszaadása szabadkézi rajzban). Színek legfontosabb tulajdonságainak	Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék,	Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása. Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés.	Tankönyv. Képek, fotók, műalkotások. Tárgyak, formák. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb

<p>pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyestechnika). Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).</p>	<p>megismerése. A tárgyak lokálszínének meghatározása, megjelenítése festőtechnikákkal. A tárgyak, anyagok felületi sajátosságainak (textúra) megfigyelése, leírása és megjelenítése különböző eszközökkel. A megvilágítás, a fény-árnyék hatások megfigyelése, rajzos megjelenítése. A megfigyelt jelenség, látvány elemeinek megnevezése. A megfigyelt elemek egymáshoz való térbeli helyzetének, arányainak megállapítása. Egyszerű tárgyak elől-, felül- és oldalnézetének rajza. Tárgyak hosszmetsete, keresztmetsete, metseterajza. A nézőpont változtatásából (pl. rálátás, alálátás vagy körbejárás) következő látványváltozások megfigyelése, leírása és ábrázolása szabadkézi rajzban. Színgyakorlatok. Kompozíciós variációk létrehozása. Asszociációs vizuális feladatok. Képi kifejezés, illusztráció. Saját munkák több szempontú elemzése, értékelése, besorolása a társak munkái közé. Saját és mások munkájának összehasonlítása.</p>	<p>asszociációs játék. Projekt.</p>	<p>Ének-zene: zenei élmény feldolgozása . Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.</p>	<p>grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színtkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.			
A tematikai egység céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.	Képes játékok. Kép, zene, szöveg egységének, megbontásának, harmóniájának és diszharmóniájának megfigyelése játékos feladatokban (adott kép szövegalkalmazásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése, újraszinkronizálás). Árnyjáték, dramatikus játék, szerepjáték, szituációs játék. Reklámok elemzése. Reklámkampány tervezése. Reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával	Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, asszociációs játék. Projekt.	Természeti méret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképészeti viszonya.	Tankönyv. Képek, fotók, piktogramok. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera.

<p>Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként.</p> <p>Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképből), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>			<p>Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p>Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p>Matematika: Tájékozódás</p> <p>Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás</p>			<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.</p>			
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.</p>			
<p>Ismeretek/ fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák</p>	<p>Kapcs. pontok</p>	<p>Tananyag</p>
<p>Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések</p>	<p>Műszaki rajz, folyamatábra, használati információs készítése. Piktogramok gyűjtése,</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita.</p>	<p>Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetbe</p>	<p>Tankönyv. Képek, fotók, piktogramok.</p>

<p>üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozdás, közlekedés, cégek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jelle (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</p>	<p>értelmezése, elemzése, átalakítása. Piktogramok kitalálása, megalkotása.</p>	<p>Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, asszociációs játék. Projekt.</p>	<p>n; technikai eszközök működésének megfigyelés e. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozdás, térrajz, útvonalrajz, térkép-vázlat . Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. Matematika: Tájékozdás . Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>	<p>Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány		Órakeret 12 óra		
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.				
A tematikai egység céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.				
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök	
Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezélés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek	Gyűjtés, megfigyelés. Néprajzi Múzeum, skanzen, kiállítás látogatás. Hagyományos kézműves technikák (szövés, hímzés, nemezélés, bőrművesség, lemezdomborítás, papírmerítés). Tárgyalakítás, népi hangszer-, játék-ékszerkészítés. Tárgydíszítés. Díszítmény tervezése megadott szempontok szerint (pl. ornamentális, geometrikus).	Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, népszokások. Projekt.	Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok. Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezeti tudatosság, fenntarthatóság. Ének-zene: népzene. Dráma és tánc: népszokások. Technika, életvitel és	Tankönyv. Képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.	

<p>figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p>			<p>gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.</p>			
<p>A fejlesztés várt eredményei</p>	<p>A tanuló képes legyen élményeit, érzelmeit, fantáziaképeit, gondolatait változatos vizuális eszközökkel kifejezni. Ismerje a művészeti ágakat és műfajokat. Tudjon műalkotásokat elemezni és megnevezni. Rajzi elemzésekkel a modellek, alakok egyes tulajdonságait ki tudja emelni. Ismeri a stílus és a forma szerepét. Önállóan alkalmazza a tanult technikákat eszközöket.</p>			

6. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 14 óra		
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbségek tudatosítása.			
A tematikai egység céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszközök
Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján,	Adott művészettörténeti korszakok műveinek megfigyelése, leírása, elemzése és összehasonlítása adott szempontok alapján. Alkotások gyűjtése és felhasználása adott cél érdekében, példák gyűjtése megadott szempontok alapján. A megfigyelt jelenség, látvány képi kifejezőeszközeinek megismerése. Művészettörténeti korszakok jellemző technikáinak, műfajainak, formai és kompozíciós elemeinek megismerése, alkotó feldolgozása. Személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló	Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Bemutatás. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképeség. Matematika: változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő	Tankönyv. Műalkotások, reprodukciók. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag.

<p>művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációk, environment, eseményművészet) a tárgyalta művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.</p>	<p>felhasználásával. Műalkotások átalakítása megadott szempontok alapján különböző eszközökkel. Műélmény alapján a vizuális kifejezés egyes eszközeinek (pl. kiemelés mérettel, színnel) síkbeli és térbeli megjelenítése. Egyes alkotó technikák (pl. vízfesték és filctoll vagy tus). Saját munkák több szempontú elemzése, értékelése, besorolása a társak munkái közé. Saját és mások munkájának összehasonlítása.</p>		<p>szemléletének megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.			
A tematikai egység céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák és	Kapcs. pontok	Taneszközök
<p>Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag). A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kiteve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A</p>	<p>Mozgás, folyamat, változás vizuális kifejezése. Fotósorozat, képregény, fázis-rajz, mozdulatrajz, animáció, mozgókép. Tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag. Folyamatábra, vizuális napló. Saját munkák több szempontú elemzése, értékelése, besorolása a társak munkái közé. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése.</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, asszociációs játék. Projekt.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekmény elemek sorrendje.</p> <p>Természeti ismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p>Dráma és tánc:</p>	<p>Tankönyv v. Képek, fotók, műalkotások. Tárgyak, formák. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag, olló, ragasztó.</p>

<p>folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p>			<p>Mozgásfolyamatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p>Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p>	
Fogalmak	<p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.</p>			
A tematikai egység céljai	<p>Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
<p>Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális</p>	<p>Táj, városkép feliratai, plakátok, cégérek, táblák, piktogramok, viselt feliratok. Reklámhordozók tervezése, kivitelezése szabadon választott</p>	<p>Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita.</p>	<p>Természetis meret: Tájékoztató természetes és épített környezetbe</p>	<p>Tankönyv. Képek, fotók, piktogramok.</p>

<p>és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnés) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján. Nem mozgóképi reklámhordozók tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>	<p>technikával.</p>	<p>Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, asszociációs játék. Projekt.</p>	<p>n; technikai eszközök működésének megfigyelés e. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p>Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térkép-vázlat</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.</p> <p>Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p>Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p>Matematika: Tájékozódás</p> <p>Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>	<p>Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.			
A tematikai egység céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékéllátás, interakció), különféle eszközökkel és anyagokkal (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (oszlop, pillér, fal) és térlefedő (gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található	Gyűjtés, megfigyelés. Vázlatkészítés. Fényképezés. Rajzolás, festés, mintázás, tárgyalakítás, makett-készítés, modellezés. Tértervezés, téralakítás. Hídépítés (szárastésztából). Létező és kitalált helyszínek, épületek tervezése, ábrázolása, megjelenítése. Térkép, alaprajz, látványterv, metszetrajz, vetületi ábrázolás készítése. Terepasztal, makett-város építése. Tárgytervezés, látványterv készítése. Terepasztal, makett-város kiegészítése tárgyakkal. Kézműves technikák. Létező és kitalált tárgyak, eszközök ábrázolása, megjelenítése, megalkotása. Mese, történet kitalálása megszemélyesített használati tárgyakkal. Bábjáték. Tárgyanimáció. Jelmez-, maszkkészítés,	Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy kiscsoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Játék, asszociációs játék. Projekt.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természeti meret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat	Tankönyv. Képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.

<p>tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p>	<p>élő sakkfigurák. Újratervezés, recycling. Divatbemutató újrahasznosított anyagokból, tárgyakból. Valós térrészletek átalakítása, berendezése digitális technikával vagy montázssal.</p>		<p>Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.</p> <p>Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző-magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.</p>			

A fejlesztés várt eredményei:

A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.

Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.

Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.

A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.

Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.

Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.

Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során.

Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.

A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.

Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.

Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.

A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.

Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Ismerje az egyes témakörök fogalmait.

7–8. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés érték közvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúraközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetten kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művésztörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma

függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

7. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 7 óra		
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.			
A tematikai egység céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.			
Ismeretek/ követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- szervezési formák	Kapcs. pontok	Taneszk özök
Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, installáció. Vizuális kifejezés, élmények, gondolatok, emlékek kifejezése, megjelenítése síkban és térben, választott technikával. Parafrázis készítése. Fotó, film, digitális alkotás.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása	Tankönyv. Képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló,

installációval, fotókollázs technikával).				ragasztó.
Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).				
Fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.			
A tematikai egység céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szinkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók,	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika, installáció. Vizuális kifejezés,	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés.	Történelem, társadalmi és állampolgári	Tankönyv. Műalkotások,

<p>filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).</p>	<p>élmények, érzelmek, gondolatok, emlékek kifejezése, megjelenítése síkban és térben, választott technikával. Kép és szöveg kapcsolatára építő egyéni alkotás létrehozása.</p>	<p>Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt. Kiállítás rendezés.</p>	<p>ismeretek: Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítés e. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.</p>	<p>képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>
Fogalmak	Művészi kifejezés, képzőművészeti műfaj, kompozíció, kép kivágás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, színritmus, vonalritmus, formaritmus.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarozó képek/rajzok			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.			
A tematikai egység céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és	Kapcs. pontok	Tananyag

		szervezési formák		
<p>Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.</p> <p>Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.</p>	<p>Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika, installáció. Műszaki rajz, folyamatábra, rajzos használati utasítás, tábla készítése, grafikon, diagram. Piktogramok gyűjtése, értelmezése, elemzése, átalakítása. Piktogramok kitalálása, megalkotása. Társadalmi célú óriásplakát terv, kivitelezés. Titkosírás, kódrendszer kitalálása.</p>	<p>Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés.</p> <p>Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok).</p> <p>Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló</p>	<p>Tankönyv. Képi információközlések, képek, fotók, piktogramok. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>

			jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.	
Fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.			
A tematikai egység céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulásaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstrukcióval). A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika. Képes játékok. Asszociációs láncrajzolás, „képdiktálás”. A vizuális kommunikáció különböző tartalmainak átalakítása (dokumentarista fotóból reklámkép, reklámfotóból riportfotó, családi videóból szappanopera-részlet...), stílusgyakorlatok.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információh	Tankönyv. Műalkotások, képek, fotók, filmek. Számítógép, képmozgóképes programok, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta,

			<p>orodozók természetete, kommunikációs funkcióiival és kultúrájával.</p> <p>Informatika: Multimédiás dokumentu mok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>Matematika: Oszályozás. Rendszeralkotás, elemek elrendezése; rendszerezés t segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>	<p>pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>
Fogalmak	<p>A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján.	Időbeli folyamatok,

	változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.			
A tematikai egység céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka-szervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyagok
Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika. Fotómontázs, filmmontázs. Videóklip, filmelőzetes.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozás	Tankönyv. Műalkotások, képek, fotók, filmek. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.

			k.	
Fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázsely, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségzerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.			
A tematikai egység céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris,	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika. Fotómontázs, filmmontázs. Szinopszis, forgatókönyv, story board, videóklip, filmelőzetes.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, képvágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése.	Tankönyv. Műalkotások, képek, fotók, filmek. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Kép-, és filmszerkesztő programok. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll,

párhuzamos montázs, flashback, flash forward). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.			Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat	akvarell, tempera, olló, ragasztó.
Fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs, ritmus, flashback.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.			
A tematikai egység céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű	Rajzolás, festés, mintázás. Tervezés, tárgyalkotás. Díszítés, dekoráció, mintatervezés. Szitanyomás, batikolás	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés.	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi	Tankönyv. Műalkotások, képek,

<p>repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.</p>	<p>pólóra, táskára. Formatervezés, tárgytervezés. Munkanapló. Környezettudatos, gazdaságos megoldás, anyaghasználat.</p>	<p>Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.</p>	<p>ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezeti adatok magatartás, fenntarthatóság.</p>	<p>fotók, filmek. Számítógép, képszerkesztők, programok, fényképező-gép. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, nyomdatechnika, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>
---	--	--	---	--

			Földrajz: védtett hazai és nemzetközi természeti értékek.	
Fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.			
A fejlesztés várt eredményei	<p>Képes legyen célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazására.</p> <p>A vizuális nyelv tudatos alkalmazása a kifejező és tervező munkáiban.</p> <p>Képes térbeli és időbeli változások megjelenítésére.</p> <p>Képes vizuális információkban eligazodni, azokat kritikusan vizsgálni.</p> <p>Önállóan képes legyen alkotó, tervező-kivitelező feladatokra.</p> <p>Ismerje a vizuális kommunikáció formáit, kifejezőeszközeit.</p> <p>Ismerje a tanult művészettörténeti korok, stílusirányzatok, kultúrák stílusjegyeit, tudja megnevezni és elemezni azokat.</p> <p>Tudja a témakörök fogalmait.</p>			

8. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 10 óra		
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.			
A tematikai egység céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák és	Kapcs. pontok	Taneszközök
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja szerint). Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, egyes technika, installáció. Vizuális kifejezés, élmények, érzelmek, gondolatok, emlékek kifejezése, megjelenítése síkban és térben, választott technikával. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában. Koncept. Egyéni koncepció kidolgozása kortárs művészeti irányzatokból inspirálódva. A művészet reprezentatív, absztrakt és konceptuális megközelítésének megértése, alkotó feldolgozása. Kép és szöveg kapcsolatára építő egyéni alkotás létrehozása.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt. Kiállítás rendezés.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti	Tankönyv v. Műalkotások, képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök,

<p>példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).</p>			<p>ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárháznál</p> <p>Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p> <p>Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.</p>	<p>zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>
---	--	--	---	--

Fogalmak	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy és két iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellészín, kevert szín, színkontraszt, tónus, színritmus, vonalritmus, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.</p>
-----------------	--

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.</p>			
A tematikai egység céljai	<p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag

<p>A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatrop fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootrop-szalag készítése zootrop-dobba/hengerbe). A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. storyboard, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p>	<p>Rajzolás, festés, mintázás. Mozgás, folyamat, változás, az idő vizuális kifejezése. Folyamatábra, vizuális napló. Animáció (tárgy-animáció, homok-animáció), optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag, fényrajz (light graffiti), bemozdulásos fotó. Fotósorozat, képregény, fázis-rajz, mozdulatrajz, story-board, animáció, mozgókép készítése.</p>	<p>Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.</p>	<p>Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások . Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>	<p>Tankönyv v. Műalkotások, képek, fotók. Számítógép, fényképező-gép, kamera. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, gyurma, agyag, olló, ragasztó.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Technikai kép, optikai játék (taumatrop, zootrop, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élszóban.			
A tematikai egység céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret,	Rajzolás, festés, mintázás. Montázs, kollázs, vegyes technika. Fotómontázs, filmmontázs. Animáció, videóklip, filmelőzetes. Újság szerkesztése, online profiloldal, blog szerkesztése.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása	Tankönyv. Műalkotások, képek, fotók, filmek. Számítógép, képes programok, fényképező-gép, kamera, mobiltelefon. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera,

tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).				olló, ragasztó.
Fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.			
A tematikai egység céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyagok
A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).	Álhírek, áldokumentumok készítése.	Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.	Tankönyv. Műalkotások, képek, fotók, filmek. Számítógép, képek és mozgóképes programok, fényképező-gép, kamera, mobiltelefon. Papír és egyéb anyagok, ceruza, egyéb

				grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell, filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.
Fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.			
A tematikai egység céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.			
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munkaszervezési formák	Kapcs. pontok	Tananyag
Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.	Választott néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata, feldolgozása házi dolgozat vagy kutatási napló formájában. Makett készítése az épületekről, a faluról. Népi tárgyak, edények, textíliák, játékok készítése a maketthez.	Múzeumpedagógia a Motiváció. Beszélgetés. Szemléltetés. Megfigyelés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Vita. Feladatmegoldás egyénileg vagy csoportban. Önálló vagy csoportos alkotómunka. Projekt.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra	Tankönyv. v. Fényképező-gép. Papír és egyéb anyagok (agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, nemez, bőr, talált tárgyak), ceruza, egyéb grafikai eszközök, zsírkréta, pasztell,

<p>Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogek) tárgy-kultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p>			<p>Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.</p> <p>Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</p>	<p>filctoll, akvarell, tempera, olló, ragasztó.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.</p>			

A fejlesztás várt eredményei:

Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.

A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.

Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.

Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelölő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.

Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.

Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.

Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.

A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.

A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek

felismerése.

Mozgóképi szövegek megkülönböztetése, a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.

Tárművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.

A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.

Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.

A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.

Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.